

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระบวนการเรียนการสอนมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อุหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงปรารถนาตามวัตถุประสงค์ของการสอนที่วางไว้ ผู้สอนจะรู้ว่าผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปอย่างไรนั้นก็ต้องอาศัยการประเมิน ซึ่งผลที่ประเมินได้จะเป็นข้อมูลย้อนกลับแสดงถึงประสิทธิภาพการสอนและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงปรารถนาตามจุดประสงค์ของการสอน (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ 2524 : 11 - 12)

การประเมินผล ในทัศนะของนักการศึกษาหมายถึงกระบวนการอย่างมีระบบที่จะตรวจสอบว่าผู้เรียนได้บรรลุถึงจุดประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และ เอนกกุล กริแสง 2522 : 21) ข้อมูลที่จะนำมาตรวจสอบสำหรับการประเมินผลนั้นเราได้มาจากการวัด ซึ่งเรียกว่าการวัดผลการศึกษา อันเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลความจริงเกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและเป็นกระบวนการต่อเนื่องกับการสอนเรื่อยไป (กรมสามัญศึกษา 2514 : 57 - 58) ข้อมูลที่ได้จากการวัดแต่ละครั้งต้องมั่นใจว่าสามารถจะวัดในสิ่งที่ต้องการจะวัดอย่างแท้จริง ผลของการวัดจะเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับเครื่องมือหรือเทคนิคที่ใช้ในการวัดผลเป็นสำคัญ

เทคนิคที่ใช้ในการวัดผลการศึกษามีอยู่หลายอย่างด้วยกัน เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การตรวจผลงาน แบบสอบถามและการสอบเป็นต้น แต่เทคนิคที่นับว่าสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของการวัดผลการศึกษาก็คือการสอบ ซึ่งเป็นเทคนิคที่นิยมใช้ในการวัดผลสัมฤทธิ์ในการเรียนมากที่สุด จนอาจกล่าวได้ว่าเป็นเทคนิคหลักของการวัดผลในโรงเรียน (สมทรง จันทรสุเทพ 2520 : 1)

ในปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้เปลี่ยนแปลงหลักสูตร กระบวนการเรียนการ

สอน ตลอดจนการวัดผลการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ในการเปลี่ยนแปลงของหลักสูตรได้เน้นความสำคัญของการวัดผลและประเมินผลการเรียนยิ่งขึ้น กล่าวคือมีการกำหนดระเบียบการประเมินผลโดยให้โรงเรียนมีหน้าที่ประเมินผลการเรียน ทุกชั้น เว้นแต่การวัดผลปลายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ ส่วนการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนนั้นให้ถือว่าเป็นหน้าที่ของ ครูผู้สอนทุกคน (กรมวิชาการ 2521 : 53 - 54) จากการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรตามแนว โฉมนี้ทำให้ครูทุกคนต้องใช้เวลาในการวัดผลและประเมินผลมากยิ่งขึ้นและมีส่วนร่วมกิจกรรม ในการสร้างเครื่องมือวัดผลการศึกษาเพื่อใช้วัดผลการเรียนของนักเรียนที่ตนรับผิดชอบมากยิ่งขึ้น จึงเป็นที่คาดว่าครูน่าจะต้องมีความรู้เป็นอย่างดีในค่านกวลวิธีการสอน การวัดผลและ การประเมินผล เพื่อให้หลักสูตรใหม่บรรลุถึงเป้าหมายที่วางไว้

ในการวัดผลการเรียนด้วยกระบวนการสอบ มักจะมีตัวแปรต่างๆเข้ามาเกี่ยวข้องมากมาย ดังนั้นคะแนนที่ได้จากการสอบแต่ละครั้งอาจมีความคลาดเคลื่อน ซึ่งความคลาดเคลื่อนเหล่านี้อาจเนื่องมาจากความบกพร่องของแบบสอบ ผู้ดำเนินการสอบ ตัวนักเรียน การบริหารการสอบของครู ตลอดจนถึงการตรวจและการกรอกคะแนน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2515 : 21) ความคลาดเคลื่อนเหล่านี้ถ้าเกิดขึ้นในปริมาณที่มาก จะทำให้ข้อมูลผลการเรียนที่วัดได้เชื่อถือไม่ได้ ซึ่งมีผลทำให้การประเมินผลทางการศึกษาประสบความล้มเหลวได้ วิธีที่จะลดความคลาดเคลื่อนเหล่านี้ให้น้อยลงทางหนึ่งก็คือพยายามทำให้กระบวนการสอบทุกขั้นตอนเป็นไปตามแผน โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวแบบสอบ ผู้มีหน้าที่ในการสร้างแบบสอบต้องพยายามสร้างแบบสอบให้มีคุณภาพมากที่สุด

แต่เดิมการวัดผลโดยใช้แบบสอบเป็นเครื่องมือนี้ในทุกระดับการศึกษายังเน้นการวัดด้านความรู้ความจำหรือเนื้อหาในหลักสูตรเป็นหลัก เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เชื่ออำนาจให้ครูสอนเพื่อสอบ ซึ่งไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการสอบในปัจจุบันที่สอบเพื่อสอน (สมทรง จันทรสุเทพ 2520 : 1) งานสร้างแบบสอบเป็นงานที่ต้องใช้เทคนิคเข้าช่วย เป็นที่ยอมรับกันว่า การสร้างแบบสอบให้ดีขึ้นทำได้ยาก แต่เดิมการสอบในชั้นตัว ประโยคผู้สอนมีชี้นอกแบบสอบ และผู้ออกแบบสอบก็ไม่ชี้นผู้สอน สภาพการณ์แบบนี้ไม่ได้ช่วยให้นักศึกษารับรู้เป้าหมายได้ เพราะครูจะสอนเพื่อสอบอย่างเดียว กล่าวคือครูมักใช้

เวลาไม่น้อยสำหรับทบทวนและแก้ไขข้อสอบ บางแห่งถึงกับใช้เวลาส่วนใหญ่ในการเรียนมา
 เผลยข้อสอบ (สมบุรณ์ ชิตพงษ์ 2520 : 86 – 87) อีกอย่างหนึ่งการวัดผลนั้นเน้น
 การคิดมากกว่าการปฏิบัติ ในการสร้างแบบสอบก็ไม่ได้คำนึงถึงความครอบคลุมตามหลักสูตร
 และความสอดคล้องกับสภาพการณ์ที่แตกต่างกันในแต่ละชุมชนอย่างแท้จริง ผู้สร้างแบบสอบ
 มักยึดคำว่าเป็นหลัก เป็นการไม่คำนึงถึงสภาพความเป็นจริงและเป็นการไม่ยุติธรรมต่อผู้
 เรียนอย่างมาก ในด้านความรู้ทางการวัดผลนั้นไม่เจริญก้าวหน้า เพราะมีการปล่อยตาม
 สบาย พอถึงคราวจะสอบก็คอยลงมือทำ ไม่ได้เน้นให้มีการปรับปรุงในขณะดำเนินการ แบบ
 สอบจึงมีลักษณะ เป็นอิตันยมากกว่าปรนัย

ซวาล แพร์ทกุล (2515 : 10 – 16) ได้พบจุดอ่อนของการวัดผลทั้ง
 แต่ชั้นประถมศึกษาจนถึงชั้นอุดมศึกษาว่า แบบสอบส่วนใหญ่ยังมีช่องว่างพอที่จะปรับปรุงให้
 มีคุณภาพสูงขึ้นอีก ข้อบกพร่องเหล่านั้นได้แก่ครูสร้างแบบสอบไม่ถูกและใช้แบบสอบไม่เป็น
 ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ครูและผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกฝ่ายและทุกระดับไม่สามารถ
 นำผลการสอบนั้นไปช่วยแก้ไข ปรับปรุงการเรียนการสอนให้บรรลุผลเท่าที่ควร นอกจากนี้
 นี้ยังพบจุดอ่อนในเรื่องของการใช้ผลการสอบไม่คุ้มค่า คำถามของแบบสอบยังมีคุณภาพคอย
 การแปลผลการสอบยังคงคลาดเคลื่อน

อนันต์ ศรีโสภ (2524 : 79 – 80) ได้พบว่าแบบสอบที่ครูสร้างขึ้นนั้นมี
 ลักษณะคำถามวอกวนใช้คำพ้องเพี้ยนมากเกินไป ขาดการเน้นที่เหมาะสมและยังเลือกใช้ชนิด
 ของแบบสอบไม่เหมาะสมควย

สวนา พรพิชญกุล (2523 : 52 – 53) พบว่าแบบสอบที่ครูสร้างขึ้นยังมี
 คุณภาพคอยและยังยากเกินไป การแปลผลการสอบคลาดเคลื่อนกับทั้งยังใช้ผลการสอบไม่คุ้ม
 ค่า

จากการค้นคว้าของ อีเบล (Ebel 1965 : 1 – 21) พบว่าสาเหตุที่ทำให้
 ให้แบบสอบที่ครูสร้างขึ้นมีข้อบกพร่องคือ

1. ครูมีเวลาในการสร้างแบบสอบน้อยเกินไป
2. ครูส่วนมากคิดว่า เป็นการยากที่จะเข้าใจในหลักเบื้องต้นในการสร้าง
 แบบสอบ ตลอดจนการนำแบบสอบไปใช้

3. ครูส่วนมากไม่ได้วิเคราะห์หาคุณภาพของแบบสอบ
4. ครูส่วนมากใช้แบบสอบที่ไม่มีประสิทธิภาพ คะแนนที่ได้จึงไม่เป็นตัวแทนความสามารถที่แท้จริงของนักเรียน

สุมาลี จันทร์ชโล (2522) ได้ติดตามผลการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นพบว่า โดยเฉลี่ยครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนค่อนข้างน้อย และยังมีปัญหาเกี่ยวกับขาดความรู้ในเรื่องวิธีการเขียนแบบสอบให้ดีและเหมาะสม และสำราญ วรณศรี (2527) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการกรณีศึกษาในด้านการวัดผลประเมินผลของครูประถมศึกษาพบว่าครูมีปัญหาในด้านขาดอุปกรณ์ในการสร้างเครื่องมือวัดผล ครูไม่มีเวลาในการสร้างเครื่องมือวัดผลตลอดจนขาดความรู้และความชำนาญในการสร้างเครื่องมือวัดผล ส่วนความต้องการของครูในการนิเทศด้านการวัดผลคือต้องการนิเทศเกี่ยวกับหลักการวัดผลทั่วๆไป การสร้างเครื่องมือวัดผลและวิธีการสร้างแบบสอบ

จากสภาพปัญหาและข้อบกพร่องดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงกระบวนการและปัญหาในการสร้างแบบสอบของครูผู้สอนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหที่เกิดขึ้นในการวัดผลการศึกษา โดยแบ่งประเด็นที่จะศึกษาเป็นด้านต่างๆดังนี้

1. ด้านการวางแผนในการสร้างแบบสอบ
2. ด้านการสร้างแบบสอบและการคัดเลือกข้อสอบ
3. ด้านการบริหารการสอบ
4. ด้านการนำผลการสอบไปใช้
5. ด้านความรู้และความเข้าใจในเรื่องหลักการวัดผลและประเมินผลการศึกษาของครู

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างแบบสอบของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา

2. เพื่อศึกษาปัญหาในกระบวนการสร้างแบบสอบของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา
3. เพื่อศึกษาสภาพความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักการวัดผลและประเมินผลการศึกษาของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งศึกษากระบวนการและปัญหาในการสร้างแบบสอบของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2526 ที่ทำการสอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และหรือทำหน้าที่เป็นครูวิชาการกลุ่มโรงเรียนเท่านั้น โดยศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. ด้านการวางแผนในการสร้างแบบสอบ
2. ด้านการสร้างแบบสอบและการคัดเลือกข้อสอบ
3. ด้านการบริหารการสอบ
4. ด้านการนำผลการสอบไปใช้

ข้อตกลงเบื้องต้น

ครูในกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามตามสภาพความเป็นจริง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

กระบวนการสร้างแบบสอบ

หมายถึงขั้นตอนการดำเนินงานในการสร้างแบบสอบของครู ซึ่งเริ่มตั้งแต่การวางแผนในการสร้างแบบสอบ การสร้างแบบสอบ การคัดเลือกข้อสอบ การบริหารการสอบ การให้คะแนนผลการสอบและการนำผลการสอบไปใช้

แบบสอบ	หมายถึงแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ครูสร้างขึ้น เพื่อใช้วัดผลปลายภาคเรียนหรือปลายปีในโรงเรียน ผลจากการสอบนี้จะได้นำไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการเรียนการสอนและเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ – ตก ในการสอบปลายปีต่อไป
ปัญหาการสร้างแบบสอบ	หมายถึงอุปสรรคต่างๆที่จะทำให้แบบสอบ เป็นแบบสอบที่ขาดคุณภาพ
ครูผู้สอน	หมายถึงข้าราชการครูที่ทำการสอนประจำอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2526
วุฒิทางการศึกษา	หมายถึงวุฒิทางวิชาชีพครูสูงสุดที่ได้รับ
ครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน	หมายถึงครูผู้สอนที่ได้รับการแต่งตั้งจากกลุ่มโรงเรียนที่ตนทำการสอน อยู่ให้เป็นวิชาการของกลุ่มโรงเรียน ทำหน้าที่รับผิดชอบงานด้านวิชาการทั้งหมด รวมทั้งทำหน้าที่เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลการศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนที่ตนสอน
ประสบการณ์ในการสอน	หมายถึงจำนวนปีที่ทำการสอนในโรงเรียนมาแล้ว

กลุ่มโรงเรียน

หมายถึงการรวมโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
ภายในเขตอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ตาม
สภาพภูมิศาสตร์หรือการปกครองหรือความ
สะดวกในการคมนาคมในท้องถิ่นเข้าด้วยกัน

กลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่

หมายถึงกลุ่มโรงเรียนที่มีโรงเรียนตั้งแต่
9 โรงเรียนขึ้นไป

กลุ่มโรงเรียนขนาดกลาง

หมายถึงกลุ่มโรงเรียนที่มีโรงเรียนระหว่าง
7 - 8 โรงเรียน

กลุ่มโรงเรียนขนาดเล็ก

หมายถึงกลุ่มโรงเรียนที่มีโรงเรียน 6
โรงเรียนลงมา

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงกระบวนการในการสร้างแบบสอบและปัญหาที่แท้จริงในการสร้างแบบสอบของครูระดับประถมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุงกระบวนการสร้างแบบสอบของครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตลอดจนเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการสร้างแบบสอบของครู

2. ทำให้ทราบถึงสภาพความรู้ความเข้าใจในหลักการวัดผลและประเมินผลการศึกษาของครู เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไข ช่วยเหลือและแนะนำให้ครูมีความรู้และนำความรู้ในเรื่องการวัดผลและประเมินผลไปใช้ได้อย่างถูกต้อง